

๑๑๔

เนื่องใน
วโรกาสครบรอบ
100 ปี พระราชพิธี
บรมราชาภิเษก
สมโภช ของ
พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว รัชกาลที่ 6
จึงเป็นโอกาสอันดี
ในการรำลึกถึง
พระมหา
กรุณาธิคุณของ
พระองค์ท่านใน
ด้านต่างๆ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งด้าน

สถาปत्यกรรม ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดจาก
พระราชวังทั้ง 3 แห่ง ที่ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น ซึ่งในทุกวันนี้ก็
ยังปรากฏความงดงามให้ชื่นชมกันอยู่

พระราชวังสนามจันทร์ แปรพระ
ราชฐาน ณ นครปฐม
พระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ใน
จ.นครปฐม ในอาณาบริเวณที่แต่เดิม
เรียกว่า "เนินปราสาท" ซึ่งได้รับการ
สันนิษฐานว่าน่าจะเคยเป็นพระราชวัง
ของกษัตริย์ในสมัยโบราณ เมื่อครั้งที่
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ยังทรงดำรงพระยศสมเด็จพระบรม
โอรสธิราช ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะ
สร้างที่ประทับสำหรับแปรพระราชฐาน
และได้ทรงเลือกพื้นที่บริเวณเนินปราสาท
แห่งนี้เป็นที่ก่อสร้าง

การก่อสร้างพระที่นั่งและพระ
ตำหนักต่างๆ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2454
และได้รับพระราชทานนามว่า
"พระราชวังสนามจันทร์" ซึ่งนอกจากจะ
เป็นที่แปรพระราชฐานแล้ว พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงมี
พระราชดำริในการสร้างพระราชวังสนาม
จันทร์ไว้เป็นที่มั่น เมื่อเตรียมพร้อม
สำหรับวิกฤตการณ์ของประเทศที่อาจจะ
เกิดขึ้นได้ และเนื่องจากตั้งอยู่ในชัยภูมิที่
เหมาะสม จึงทรงใช้พระราชวังสนาม
จันทร์เป็นสถานที่ซ้อมรบสำหรับเสือป่า
อีกด้วย

ภายในพระราชวังสนามจันทร์
ประกอบด้วยพระที่นั่งและพระตำหนัก
องค์ต่างๆ คือ พระที่นั่งพิมานปฐม

พระที่นั่งอภิมหัยภูมิ ซึ่งเป็นอาคารก่ออิฐ
ถือปูน 2 ชั้น แบบตะวันตก แต่กระเบื้อง
ลูกกรงโดยรอบลวดสลักเป็นลวดลาย
แบบไทย พระที่นั่งวัชรียมา สร้างตาม
แบบสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาซ้อน
ลดหลั่นกันลงมา มุงด้วยกระเบื้อง
เคลือบสี มีคันทวย ซ่อฟ้า ใบระกา ทาง
หงส์ และมีชานชาลาเชื่อมต่อไปยัง
พระที่นั่งพิมานปฐมและพระที่นั่งอภิมหัย
ภูมิ

พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เป็น
ท้องพระโรงทรงไทยแบบศาลาโถงองค์

ใหญ่ อยู่ติดกับพระที่นั่งวัชรียมาทางทิศ
เหนือ พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ลักษณะ
คล้ายปราสาทขนาดเล็ก สถาปัตยกรรมแบบ
เรือนทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส กับอาคารแบบฮาล์ฟ
ทิมเบอร์ของอังกฤษ เป็นพระตำหนักที่
ประทับในฐานะที่ทรงเป็นผู้บัญชาการเสือป
รณ พระราชวังสนามจันทร์ และยังทรงโปรดที่
จะประทับตลอดปลายรัชกาล เมื่อเสด็จมายัง
พระราชวังสนามจันทร์

พระตำหนักมหารัชมังการรัตบัลลังก์ เป็น
เรือนไม้สีแดง 2 ชั้น ด้านหลังพระตำหนัก
ชาลิมงคลอาสน์ โดยมีสะพานเชื่อมต่อ และ
ที่ได้สะพานเป็นคลอง ในปัจจุบันเปิดเป็น
พิพิธภัณฑ์พระราชประวัติและพระราช
กรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระตำหนักทับแก้ว มีลักษณะ
เป็นเรือนแบบตะวันตก พระตำหนักทับขวัญ
เป็นเรือนไทยหมู่ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งทรงโปรด
เกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อรักษาสถาปัตยกรรม
แบบบ้านไทยโบราณ

นอกจากนี้ บริเวณสนามหน้าพระที่นั่ง
ต่างๆ ยังเป็นที่สถิตของพระพิพัฒน์เสนาบดี
ที่เรียกว่า เทวาลัยคเณศ ซึ่งทรงโปรดเกล้าฯ ให้
สร้างขึ้นเป็นศาลเทพารักษ์สำหรับพระราชวัง
สนามจันทร์ ส่วนบริเวณด้านหลังพระ
ตำหนักชาลิมงคลอาสน์ก็มี อุทยานริยาลัย
ซึ่งเป็นสวนทรงเลี้ยงที่พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรด

พระราชเนตรเมื่อดูท่ายวัน พระราชเนตรเม
แห่งความรักและความหวัง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่
หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อพระตำหนักท
เจ้าสำราญมาปลูกขึ้นใหม่ ณ พื้นที่ที่มีสภาพ
ป่าสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าชุกชุม ซึ่งแล้วเสร็จลง
ในปี พ.ศ. 2467 ทรงประกาศให้พื้นที่นี้เป็น
เขตอุทยาน และพระราชทานชื่อว่า "พระ

พระที่นั่งวชิรรมงคล
และพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์

พระที่นั่งพิมานปฐม และ พระที่นั่งอภิศรมณีย์

พระตำหนักขาลิมบกโลสน์ และ อนุสาวรีย์ย่าเหว

ราชนิเวศน์มฤคทายวัน" ที่มีความหมายว่า "สวนกวาง"

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน สร้างด้วยไม้สักทอง ตามสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก โดยหันหน้าออกสู่ทะเล ประกอบด้วย พระที่นั่ง 3 องค์ มีระเบียงเชื่อมต่อกันกัน คือ พระที่นั่งสมุทรพิมาน พระที่นั่งพิศาลสาคร และ พระที่นั่งสโมสรเสวกามาตย์ ถึงแม้จะเป็นสถาปัตยกรรมตะวันตก แต่ก็ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของไทย สังเกตได้จากใต้ถุนโปร่งโล่ง เปิดรับลมทะเลให้ความเย็นสบายตลอดทั้งวัน

มีการเล่าขานสืบต่อกันมาว่า เมื่อครั้ง ที่สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี ทรงพระครรภ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระเกษมสำราญยิ่ง แต่ความหวังนั้น ก็สิ้นไปเมื่อสมเด็จพระเจ้าไม่สามรถมีพระประสูติกาลได้ พระองค์ได้ทรงอภิบาลพระมหาลี ด้วยน้ำพระทัยเป็นห่วงและเศร้าสร้อย

ตำนานนี้จึงเป็นที่มาของชื่อพระราชนิเวศน์ แห่งความรักและความหวัง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาประทับ ณ พระราชนิเวศน์แห่งนี้ เป็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 12 เมษายน - 20 มิถุนายน 2468 และเมื่อเสด็จกลับสู่พระนคร แล้ว ต่อมาไม่นานก็เสด็จสวรรคต

พระราชวังพญาไท ที่ประทับ ณ พญาไท

พระราชวังพญาไทแห่งนี้ สร้างขึ้น ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งแต่เดิมนั้นได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า "พระตำหนักพญาไท" ต่อมาเมื่อโปรดที่จะเสด็จประพาส บอชขึ้น จึงได้พระราชทานนามใหม่คือ "วังพญาไท"

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าให้สร้างพระตำหนักขึ้นที่ริมคลองพญาไท

เป็นเรือนไม้สัก 2 ชั้น และพระราชทานนามว่า "พระตำหนักเมขลารัถิ" และยังพระราชทานนาม ให้แก่วังพญาไทให้ใหม่ว่า "พระราชวังพญาไท"

ภายในพระราชวังพญาไท จะเป็นสถาปัตยกรรมแบบยุโรป ประกอบด้วยหมู่พระที่นั่งจำนวน 5 องค์ ได้แก่ พระที่นั่งโถงถวญหาเทพสถาน, พระที่นั่งพิมานจักรี, พระที่นั่งศรีสุทธาวาส, พระที่นั่งเทวราชสภารมย์ และ พระที่นั่งอุดมวารวรางค์ ทางด้านหลังของพระที่นั่งจะมีสวนซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบ เรอเนซองส์ เรียกว่า "สวนโรมัน"

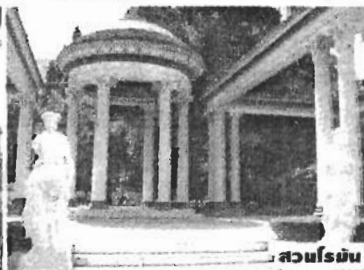
นอกจากจะเป็นพระราชวังที่ประทับแล้ว พระราชวังพญาไทยังมี

ความสำคัญทางด้านการเมืองการปกครองของไทยอีกด้วย คือ เป็นเมืองจำลอง "ดุสิตธานี" ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้สร้างขึ้นเพื่อทดลองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งในปัจจุบันไม่มีเมืองจำลองเหลือให้เห็นแล้ว

จากสถาปัตยกรรมที่เห็นได้จากพระราชวังทั้ง 3 แห่ง เป็นเพียงส่วนหนึ่งในพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สังเกตจากพระราชกรณียกิจในหลายด้าน ทั้งด้านการศึกษา การเมืองการปกครอง ด้านวรรณกรรม เป็นต้น นับได้ว่าพระองค์ทรงเป็นนักปราชญ์ในหลายๆ ด้าน สมกับพระราชสมัญญา "พระมหารัราชเจ้า"

พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

สวนโรมัน

พระที่นั่งเทวราชสภารมย์